

DANİMARKA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Genel M¼d¼rl¼đ¼

İÇİNDEKİLER

1. Dış Ticaret Politikası ve Uygulamaları.....	2
2. Pazarın Özellikleri	6
3. Önemli Sektörler	7
4. Pazarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	9
5. Şirket Kuruluşu ve İş Yapma ile ilgili Bilgiler	12

1. Dış Ticaret Politikası ve Uygulamaları

Dış Ticaret Mevzuatı

AB İşleyiş Anlaşması'nın 207'nci maddesine göre ortak ticaret politikası AB'nin ayrıcalıklı yetki alanıdır ve Avrupa Komisyonu tarafından icra edilmektedir. Avrupa Komisyonu'nun temel hedeflerinden biri yerel üretimi haksız ticari uygulamalardan korumaktır. Bu doğrultuda çeşitli anti-damping önlemleri, devlet destekli ithalat önlemleri ve koruma önlemleri uygulanabilmektedir.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve koruma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Danimarka dış ticaretinin GSYİH içindeki payı büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda Danimarka, ülkeler arasındaki mal ve servis ticaretinin herhangi bir engelle karşılaşmadan yapılmasına önem atfetmektedir. Danimarka dış ticareti, AB ve DTÖ üyeliğinden kaynaklanan kurallara göre şekillenmiştir. AB gümrük birliğine tabi olan Danimarka, tarım sektörü dışında tüm sektörlerde serbest mal ticaretini benimsemiştir. AB-28 üye ülkeleri arasında malların ticaretinde gümrük tarifesi bulunmamaktadır. AB üye ülkeler arasındaki ticarete tarife dışı kısıtlamaların (sağlıkla ilgili düzenlemeler v.b.) kaldırılmasında başarılı olunmuştur. Danimarka için önemli bir diğer husus da, Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ve AB üye ülkeleri arasında 1 Ocak 1994'te yapılan anlaşma ile Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) kapsamında, AB üyesi olmayan Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn ile de tek pazar oluşturulmuş olmasıdır. Ayrıca, AB üye ülkesi olması nedeniyle Danimarka'nın Türkiye ile gümrük birliği anlaşması ve bazı ülkelerle de serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Danimarka dış ticarete Avrupa Birliği'nin Ortak Ticaret Politikasını (OTP) uygulamaktadır. Ülkenin gümrük vergi oranları Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) çerçevesinde tespit edilmektedir.

Genellikle tüm ürünler ve hizmetler için ise % 25 oranında KDV uygulanmaktadır.

Tarife Dışı Engeller

AB üyesi ülkeler, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları uyarınca ticari ve ekonomik yaptırımlar, diğer uluslararası konvansiyonlar çerçevesinde de bazı ticari kısıtlamalar uygulamaktadırlar.

Sığır eti, koyun, keçi, tavuk, hindi, süt ürünleri, patates, bazı taze sebze ve meyveler, buğday pirinç, mısır, nişasta, mantar, sosis, şeker ve üzüm suyunun da aralarında bulunduğu bir takım tarım ürünlerinde tarife kotası uygulanmaktadır. Domates, salatalık, kabak, narenciye, üzüm, elma, armut, kayısı, şeftali, kiraz, erik, meyve suları ve bazı şaraplar mevsimsel olarak değişen "giriş fiyatı" uygulamasına tabidir.

Ayrıca, miktar kısıtlaması, korunma önlemi veya gözetime konu olan ürünler ile bazı çelik ve tarım ürünlerinin ithalatında lisans uygulaması bulunmaktadır.

Danimarka'nın, uygulamakta olduğu AB Ortak Ticaret Politikası çerçevesinde, EFTA, Akdeniz Ülkeleri, Güney Afrika, Meksika ve bazı Balkan Ülkeleri ile ticaretinde, AB ile bahse konu ülkeler arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmaları hükümleri geçerlidir. Buna ilaveten gelişmekte olan ülkelerle ticaretinde tek taraflı taviz öngören Genelleştirilmiş Preferanslar Sistemi'ni uygulamaktadır.

Öte yandan, Topluluk mevzuatı birçok teknik düzenleme, standart, sağlık ve bitki sağlığına yönelik tedbir içermekte olup, herhangi bir ürünün Topluluğa ithalatındaki uygulamalar hakkında bilgiye <https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/import-into-eu/> adresinden ulaşmak mümkündür.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar/Test/Muayene ve Belgelendirmeler

Danimarka mevzuatı, AB teknik mevzuatı ile uyumludur. AB teknik mevzuatında birçok sanayi ürünü için CE işareti zorunludur. CE işareti ürünün, AB direktiflerine uygun olduğunu ve gerekli bütün uygunluk değerlendirme faaliyetlerinden geçtiğini gösteren bir birlik işaretidir. CE işareti, AB sağlık, çevre, güvenlik ve tüketiciyi koruma kapsamına giren direktiflerle ilgili ürünleri içermektedir.

Avrupa pazarında ürünlerini pazarlamak isteyen üreticiler CE işareti taşımak zorundadır. Direktiflere uymayan ürünler AB üye ülkeleri, ilgili mevzuat uyumunu gerçekleştirmiş aday ülkeler ile Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn pazarlarında yer alamaz.

Gıda ürünleriyle ilgili olarak, AB üye devletleri arasında tek pazar oluşturmak amacıyla, genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen EC 178/2002 sayılı düzenleme ile Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 yılı içerisinde yürürlüğe giren bu düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurulmuş ve gıda güvenliği konusundaki uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Düzenleme genel olarak Genel Gıda Yasası olarak bilinmekte olup, gıdaların izlenebilirliği konusunda da düzenlemeleri içermektedir (Madde 18). Genel Gıda Yasası'nın belirlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir. Bu yasayı ve uygulanmasına dair esasları içeren direktifleri ve diğer ilgili yükümlülükleri tüm üye devletler kabul etmiştir. Buna göre, uygulanan AB tek pazar anlayışı çerçevesinde tüm gıda ürünlerinin AB üye devletleri içerisinde mi üretildiği yoksa üçüncü ülkelere ithal edildiği konusu bilinmektedir. Gıda Kanununun üye devletler içerisinde uyumlaştırılması amacıyla iki farklı yaklaşım söz konusudur. Bunlardan ilki, etiketleme, hijyen ve katkı maddeleri gibi yatay konuları içermekte olup; ikincisi spesifik gıda maddeleri(kakao, çikolotalı ürünler, şeker, bal, reçel, meyve suyu, yeni geliştirilen gıdalar v.b.) ile ilgili dikey konuları içermektedir.

Ayrıca, gıda ürünleri konusunda "tarladan sofraya" kavramı çevresinde her aşamada güvenlik ve kaliteyi garantileyen HACCP (Kritik Kontrol Noktalarda Tehlike Analizi) teknik zorunluluktur.

Avrupa Birliği için bir diğer önemli konuda, kimyasal ürünlerdir. Birliğin yeni kimyasal ürünler politikası uyarınca kimyasalların üretimi, pazara sunumu, ithalatı ve kullanımına yönelik olarak 1 Haziran 2007 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals) sistemi kapsamında kimyasalların kayıt, değerlendirme ve izni zorunlu kılınmıştır.

Bunun yanında zorunlu olamamakla birlikte GLOBALGAP(EUREPGAP) 1997 yılında Avrupalı büyük perakendeci süpermarketlerin raflarına koydukları tarım ürünlerinin güvenli insan sağlığına zararlı olmadığından emin olmak için bir araya gelip kurdukları ve uygulamaya koydukları tüm dünyada geçerli olan bir standart haline gelmiştir.

ISO 9000 kalite yönetim serisi ile ISO 14000 Çevre Standartları, ISO 22000 standartları ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak 18001(OHSAS-İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi) standartları AB üye ülkelerinde önemli bir pazarlama unsurudur.

Standartların Avrupa ve uluslar arası normlara oluşturulması ve var olan standartların uyumlaştırılmasından sorumlu olan Danimarka Standartları Kurumu, hem Avrupa Standardizasyon Kuruluşu(CEN), hem de uluslar arası Standardizasyon Kuruluşu (ISO) üyesidir.

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için regülasyon ve direktiflerden oluşan ve AB'nin Resmi Gazetesi olan EURLEX'de yayımlanan teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, temel kuralları belirleyen genel mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik kurallarını ortak bir şekilde düzenlediği regülasyonlar ve direktifler (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) ile ortak bir düzenlemenin bulunmadığı üye ülkelerin kendi düzenlemelerini yaptığı mevzuattan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) oluşmaktadır.

Ülkemiz, 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE işareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve sektörel mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'de yenilenen sektörel mevzuatı da takip etmekte ve iç mevzuatına aktarmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO) yayınlanmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'nin AB ile uyum sağladığı veya düzenlenmemiş alanda yer alan sektörlerle ilişkin olarak Türk ürünlerinin ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyindedir.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı sorular için abteknik@ticaret.gov.tr adresinden irtibata geçilebilir.

2. Pazarın Özellikleri

Dağıtım Kanalları

Danimarka'daki dağıtım kanalları ürüne göre farklılık arz etmektedir. Sermaye malları ve sanayi hammaddeleri satış acenteleri, yüksek teknoloji ürünler iştirakler, tüketim malları ithalatçı acenteler ve distribütörler, gıda dışı perakende ürünleri zincir mağazalar tarafından dağıtılmaktadır. Günümüz modern iletişim teknikleri aracı kişilere/kurumlara ihtiyacı ortadan kaldırmışsa da Danimarkalı firmalar halen yurt dışından doğrudan almak yerine yerel acente ve distribütörler aracılığıyla iş yapmayı tercih etmektedirler. Doğrudan alım sistemin gelişimine yönelik olarak yavaş bir gelişme göze çarpmaktadır. Bununla beraber, yabancı firmaların ülkede ofis açmalarına yönelik bir eğilimin varlığı da dikkati çekmektedir. Danimarka'ya ihracatımızın yoğun olduğu gıda alanındaki perakende sektörüne bakıldığında, Coop Denmark ve Salling Group olmak üzere iki büyük perakende zinciri dikkati çekmektedir. Son yıllarda yeni firmaların çeşitli ortaklıklar yoluyla pazara girmesi sonucunda özellikle düşük fiyatlı ürünlere yönelik perakende piyasasında rekabetin artması beklenmektedir.

Gıda ürünlerinin bazı kesimlere dağıtımı, bağımsız ya da büyük perakende zincirleri ile entegre olmuş toptancılar tarafından gerçekleştirilmektedir. Genellikle bu toptancılar aynı zamanda ithalatçı konumundadırlar. Birçok büyük perakende zinciri ithalatlarını kendileri gerçekleştirmektedir. Buna ilave olarak orta ölçekli bazı toptancılar daha çok yeni gelişmekte olan etnik ve organik gıda piyasasında faaliyetlerini yoğunlaştırmaktadırlar

Tüketici Tercihleri

Danimarka'da tüketici tercihlerinde demografik durum büyük önem arz etmektedir. Son yıllarda yaşanan nüfusun etkisiyle tüketiciler özellikle sağlıklı ürünlere yönelmektedir. Bunun yanında artan gelir durumu, hane halkı sayısı ve çocuklu aile sayısının az oluşu kişisel harcamaları da arttırmaktadır. Özellikle tek kişilik hane halkı sayısının fazla olması nedeniyle eve yapılan harcamaların oranı yüksektir. Bunun yanında çalışan kadın nüfusunun fazla olması pratik ve dayanıklı ürünlere olan talebi arttırmıştır. Danimarkalı tüketicilerin teknolojik ürünlere ve teknolojinin kullanıma yakınlığı fazladır. Alışverişte eticaretin kullanımı ise her geçen gün artmaktadır.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

İthalatçıyla ilk defa bağlantıya geçmek için ilk adım olarak tercihan numune ve katalogla birlikte bir ihracat teklifi gönderilmelidir. Teklifte en iyi fiyat verilmelidir. İletişim bilgilerinin yanlış verilmesi kötü bir izlenim verebilmekte ve ithalatçının ilgisi kaybolmaktadır. Öte yandan, ithalatçılar ihracatçının internet sayfası olmasına önem vermektedirler. Tüm pazarlama bilgilerinin ve internet sitesinin İngilizce olması gerekmektedir. İhracatçı firmanın, görüşmede fiyat, kalite, teslim süresi gibi tüm ilgili sorulara cevap verebilmesi için hazırlıklı olması gerekmektedir. İhracatçı, iş bağlantısı kurulmadan önce ithalatçı ile çok sayıda görüşme yapmak

zorunda kalabilir. Bu nedenle, ilk görüşmede çok şey beklenmemelidir. Ürün, ithalatçının doğrudan iş alanına giriyorsa, ithalatçı numune ve somut teklifler olmayınca görüşme için isteksiz davranmaktadır. Danimarkalı işadamları genel olarak sonuç odaklıdır ve kendi konularına hakimdirler. Sevkiyat ile ilgili güvenilirlik ve taahhüdü yerine getirmek büyük önem taşımaktadır. Danimarkalı ithalatçılar, kısa dönemlerle çalışmaktadırlar ve siparişin anlaşmaya varılan sürede, miktarda teslim edilmesini beklemektedirler. İhracatçının sevkiyatı zamanında ve güvenilir bir şekilde teslim etmesi fiyat kadar önemli bir rekabet avantajı sağlamaktadır. Yeni iş ilişkilerinin geleceği, bu nedenle yerine getirebileceği gerçekçi bir teslim süresini tayin etmeye bağlı olacaktır. İşbirliğinin kurulmasından önce, ihracatçının gerçekçi bir teslim süresi belirlemesi zorunlu gözükmemektedir. Sözleşmede yer almayan gecikme ve ürüne yönelik tolerans, çok sınırlıdır ve siparişin iptal edilmesine neden olabilmektedir. Ürünlerin Danimarka'ya nakliyesi önemli bir gider kalemidir. Güvenli ve zamanında sevkiyat ve maliyeti önemli olduğundan en iyi ulaştırma aracını seçmek önem arz etmektedir. Son on yılda, Danimarka'da "politik tüketiciler" olarak adlandırılan gittikçe büyüyen tüketici grubu, ithalatçı ve üreticilerden gelişmekte olan ülkelere ithal edilen ürünlerin üretiminde çocuk işçi çalıştırılmamasını, endüstriyel kirliliğe ve çevreye zarar vermemesi konusunda garanti istemektedirler. Bu nedenle, Danimarkalı ithalatçılar, gelişmekte olan ülkelerdeki tedarikçilerden söz konusu konularda garanti vermesi konusunda bir sözleşme imzalanmasını talep edebilmektedirler.

Fikri Sınai Mülkiyet hakları

Danimarka Patent ve Marka Ofisi (<https://www.dkpto.org/>) yetkili kuruluştur.

Kamu İhaleleri

Kamu ve Belediyelerin Alım İşleriyle ilgili kuruluşa <https://m.ski.dk/> adresinden ulaşmak mümkündür.

3. Önemli Sektörler

TEMİZ TEKNOLOJİ

Danimarka'nın hedefi 2050'ye kadar tüm enerji arzını yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlamaktır. Aynı zamanda, yine 2050'ye kadar fosil yakıtlara olan ihtiyacını ortadan kaldırmayı da hedeflemektedir. Bu çizgide, son 25 yıl içerisinde Danimarka ekonomisi %70 büyümüş olmasına rağmen enerji tüketimi oranı çoğunlukla değişmemiştir. Temiz teknoloji, son yıllarda Danimarka ihracatının en hızlı büyüyen sektörü olmuştur ve önümüzdeki 4-5 yıl içerisinde de bu sektöre dayanan ihracatı 4 kat artırmak devletin beklentileri arasındadır.

Danimarka, birleşik ısı ve güç üretimi gelişiminde liderdir ve bu konuda atıkları biokütleyle çevirme teknolojisinde dünyanın en gelişmiş ülkelerinden birisi konumundadır.

Veri merkezleri konusunda Danimarka, önemli bir yere sahiptir. Örneğin, Apple firması Danimarka Viborg'da 166,000 metre karelik bir veri merkezi kurmuştur.

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ

Danimarka, robot ve drone teknolojisi alanında Avrupa piyasasına en kolay giriş noktası konumunda bulunmaktadır. Küresel geliştiriciler, Danimarka'yı Avrupa'nın 490 milyon tüketicisine açılma noktası olarak kullanmaktadır.

Ses teknolojisi ise Danimarka'nın Bang & Olufsen, Brüel Kjaer, Oticon, Widex ve AM3D gibi markalar ile sunmuş olduğu önemli sektörlerdendir. Bununla birlikte birçok uluslar arası kuruluş, bu alanda Danimarka'nın kullandığı devlet-özel sektör ortaklığı modelini örnek almaktadır.

Kablosuz ve mobil teknolojilerde Google, Microsoft, Intel, Motorola, Huawei gibi şirketler araştırma ve geliştirme konusunda Danimarka'da yatırım yapmışlardır.

C++, C#, TurboPascal ve Visual Prolog gibi yazılım dilleri Danimarkalı programcılar tarafından geliştirilmiştir.

CANLI BİLİMİ

Avrupa'nın en güçlü canlı bilimi endüstrilerinden birisi Danimarka'ya aittir. Bununla birlikte, Avrupa'nın en büyük ticari ilaç geliştiriciliği Danimarka'nın endüstrisi içerisinde (Ernst & Young 2014). Bu sektör de devlet-özel sektör ortaklığı ile yürütülmektedir.

Danimarka'nın en büyük ihracat paylarından birisini oluşturan tıbbi teknoloji, gelirin %95'ini yurtdışından sağlamaktadır. Endüstrideki birçok dünya lideri Danimarkalı firmalar olmakla birlikte Danimarka Avrupa'nın kişi başına en büyük tıbbi teknoloji ihracatçısıdır.

İnternet üzerinden sağlık hizmeti sağlanması konusunda da Danimarka, devlet-özel sektör ortaklığını devam ettirmektedir. Bilişim ve sağlık sektöründeki başarılarını birleştiren ülke, Tele-ilaç çözümlerinde de birçok konuda yenilik yapmıştır.

DENİZCİLİK

Dünyanın en büyük deniz nakliyatçılığı firması olan Møller-Mærsk Group ve birçok tanınmış nakliyat firmaları da Danimarkalıdır.

Maersk, Vestas, Danfoss, DONG Energy, Siemens ve Vattenfall gibi dünyaca tanınan Danimarkalı firmalar deniz aşırı çalışan firmalardır. Danimarka'nın deniz aşırı sektörü 230 şirketi geçmekle birlikte 2020'de tamamlanması planlanan Fernern Belt bağlantısının inşası için toplam 5 milyar Euro yatırım yapılması beklenmektedir. Geniş bir denizcilik bilgisi Danimarka'nın doğasının bir sonucudur. Bu doğrultuda, Danimarka nakliyat ve denizcilik teknolojisinde dünya lideridir.

TASARIM

Danimarka'nın hiyerarşik olmayan ve yeni teknoloji ve çözümlere erken adapte olmuş toplumu, tasarım konusunda elverişli bir test piyasası oluşturmaktadır.

Kullanıcı odaklı tasarımlar “Danish Design” kavramını oluşturmakla birlikte son ürünün olabildiğince sade ve kullanışlı olmasına odaklanmaktadır. Bununla birlikte bilişim sektörünün gelişmiş olması tasarımlardaki yeniliklerin de önünü açmaktadır.

GIDA

Carlsberg Laboratuvarı'nın 19. Yüzyılda başlattığı endüstriyel biyoteknoloji sektöründe Danimarka, küresel bir öncüdür. Özellikle dünyada ihraç edilen gıda içeriklerinin %14 oranında Danimarka üretimi olması bu konudaki önemlerini göstermektedir. Bu içerikler probiyotik, tatlandırıcı, protein ve emülgatörleri kapsamaktadır.

Gıda teknolojisi alanında Danimarka'da üretilen işlem ekipmanı, makineleri ve robotların %80'i ihraç edilmektedir. FOSS, GEA Process Engineering, Haas Group, Tetra Pak Scania ve Alfa Laval gibi firmalar mükemmelleştirme merkezlerini Danimarka'da kurmayı tercih etmişlerdir.

4. Pazarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

İş Kültürü

Danimarkalıların mesai süreleri, diğer ülkelere göre daha kısadır. Standart çalışma süresi haftada 37 saattir. 3 haftası yaz aylarında olmak üzere yılda 5 hafta zorunlu tatil bulunmaktadır. Sömestir tatilleri Haziran 20 ile Ağustos 8 arasında olmaktadır ve işler bu dönemde yavaşlamakta ve bazı firmalar kapalı olmaktadır. Sömestir ve yaz tatilinde (Haziran-Ağustos başlangıcı) ve Paskalya zamanında iş ziyaretleri yapılmaması tavsiye edilmektedir. Resmi tatillerle ilgili bilgiler ekte yer almaktadır.

Danimarkalı işadamları başlangıçta biraz resmi görünmekle birlikte, bir süre sonra daha samimi iletişim kurulabilmektedir. Bununla birlikte, görüşmeler sonuç odaklı yürütülmektedir. Karşılaşma ve ayrılışlarda tokalaşma kullanılmaktadır. İş kabulleri daha çok öğleyin yapılmakta, nadiren akşam tercih edilmektedir. İş yaşamında, kurallar ilişkilerin önünde gelmektedir. Kişisel ve profesyonel ilişkiler arasında belirgin bir fark bulunmaktadır. Danimarkalılar, ticari ortaklarını kişisel olarak tanıma konusunda pek istekli olmamaktadırlar. Ancak bu ticaret yapmak istemedikleri anlamına gelmemektedir. Danimarkalılar iş görüşmelerinde dakikliğe önem vermektedirler. Dakik olmak saygılı bir davranış ve verimli bir iş ortağı olarak algılanmaktadır. Randevuya geç kalmak karşı tarafın zamanına saygı gösterilmediği anlamına gelmektedir. Bu konudaki kültürel farklılıklara pek hoşgörü gösterilmemektedir. Randevulara, toplantılara zamanında gelmek ürünlerinde zamanında teslim edileceği imajını vermektedir.

Danimarkalılar görüşmelerde ne beklediklerini ve ne tür bir katkıları olacakları konusunda çok açık ve net davranmaktadır. İhracatçı firmaların karşılayamayacakları veya yerine getiremeyecekleri taahhütte bulunmamaları gerekmektedir. Danimarkalılar varılan mutabakatın yazıya dökülmesini tercih etmektedirler. Sözleşme imzalandıktan sonra yükümlülükleri mutlaka yerine getirmek gerekmektedir. İş görüşmelerinde hediye vermek pek yaygın değildir. Hediye

verilecekse, maddi değeri düşük hediyelerin verilmesi önerilmektedir.

VİRK, esnaf ve sanatkârların resmi ticaret sicil kayıtlarını tutmakla sorumludur.

Anılan Kurumun internet sitesi üzerinden, Danimarkalı firmaların resmi ticaret sicillerine ve firmalara ilişkin ayrıntılı bilgilere aşağıdaki bağlantı üzerinden firma ismi veya sicil numarası girilerek ulaşılması mümkündür:

<https://datacvr.virk.dk/data/?language=en-gb>

Firma sicillerinin incelenmesinde "Status:Normal" ibaresi olması halinde, firmanın halen faaliyette olduğu anlaşılabilir. Bununla birlikte, firma güvenilirliği konusunda uluslararası kurallar çerçevesinde, her firmamızın bağlantılarını yaparken kendilerini garanti altına alacak şekilde hareket etmesi gerekmekte olup, bağlantılarında güvenilir yollar izlemesi firmalarımızın kendi sorumluluğunda bulunmaktadır.

Son zamanlarda, kaynağı belirsiz kişilerin/firmaların, kendilerini Danimarkalı firma temsilcisi gibi tanıtarak, sahte e-posta, telefon, web sitesi bilgileri vererek, gerçek olmayan bağlantılar yoluyla dolandırıcılık faaliyetlerinde buldukları gözlemlenmektedir. Bu itibarla, yapılacak herhangi bir bağlantı öncesinde temkinli ve tedbirli olunması, temas edilen kişilerin Danimarkalı firmada çalışan bir yetkili olduğu konusunda emin olunması büyük önem arz etmektedir.

Dikkatli olunması gereken bir diğer husus, bankacılık aracılığıyla ödemelerde ortaya çıkmaktadır. Danimarkalı ve Türk firmalarımızın özellikle e-posta aracılığı ile, vardıkları anlaşmaların ödeme aşamasına geldiği sırada, hack'lenen e-postalar nedeniyle, son anda ödeme yapılması gereken banka ve hesap numaralarında değişiklik yapılması halinde firmalarımızın çok dikkatli davranması gerekmektedir. Bu tür son dakika banka bilgi değişikliklerinin sahte hesaplardan geldiği ve dolandırıcılık niyetli olması ihtimali çok yüksek olduğundan, anlaşmaya varılan firma ile e-posta harici yollardan temasa geçilerek teyit alınması gerekmektedir.

Para Kullanımı

Para birimi olarak, Danimarka Kronu kullanılmaktadır. 1 Danimarka Kronu, 100 Öre'den oluşmaktadır. Madeni paralar, 25 öre, 50 öre, 1,2,5,10 ve 20 Kron olarak basılmaktadır. Banknotlar ise, 50,100,200,500 ve 1000 Kron olarak mevcuttur. Visa, Mastercard ve American Express, Diners Club gibi belli başlı kredi kartları rahatlıkla ve oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte, bilhassa küçük dükkanlar kart kabul etmeyebilmektedir. Ayrıca, Danimarka'ya özgü bir debit/kredi kartı sistemi olan "Dankort"lar dışındaki kartlara çoğu işyeri işlem başına % 3 ile 5 oranında faiz uygulamaktadır. Çek kullanımıyla yapılan ödemelerde, kullanım bedeli olarak 4,- DKK ilave ücret tahsil edilmektedir. Yabancıların çekleri çoğunlukla kabul edilmemekle birlikte, bunların büyük bankalar tarafından nakde çevrilmesi imkanı vardır.

Pasaport Vize İşlemleri

Türk vatandaşları için umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, hizmet ve hususi pasaport hamilleri ise, altı ay içinde üç ayı aşmamak kaydıyla, anılan ülkeye yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır. AB ve Schengen Anlaşması taraf ülkeleri vatandaşlarının ülkeye girişinde vize istenmemektedir.

Resmi tatiller

1 OCAK (Yeni yıl), 1-2-5 Nisan (Paskalya), 30 Nisan (Dini Bayram), 13 Mayıs (Dini tatil), 24 Mayıs (Dini tatil), 5 Haziran (Ulusal Gün), 24 Aralık (Noel arifesi), 25 Aralık (Noel), 26 Aralık (Noel sonrası) Danimarka'da resmi tatil günleridir.

Danimarka'da, ülkemizde olduğu gibi, Pazartesi-Cuma günlerini kapsayan hafta içindeki beş gün iş günlerini, Cumartesi ve Pazar günleri ise resmi tatil günlerini oluşturmaktadır. Danimarka'daki özel işyerleri ve mağazalar genellikle, hafta içi günlerde 09.00-18.00 saatleri arası açık olup, Cumartesi günleri anılan işyerlerinin kapanış saatleri 16.00 ila 17.00 olarak değişmektedir. Pazar günleri ise, "Kiosk" olarak adlandırılan küçük marketler dışındaki tüm mağaza ve işyerleri kapalı kalmaktadır. Bu ülkede, kamu kurumlarının tamamında ve özel sektörün çok büyük bir bölümünde, hafta içi çalışma saatleri 09.00-17.00 olarak belirlenmiş iken, Cuma günleri resmi daireler dahil olmak üzere, söz konusu kurum, kuruluş ve işyerlerinin büyük bölümü 09.00-15.00 saatleri arasında çalışmaktadır.

Ulaşım

Danimarka'da ulaşım imkanları oldukça gelişmiş ve çok çeşitlidir. İyi yapılmış yollar, hızlı dizel trenleri, çok sayıda köprüsü ve adalar arası işleyen feribotları bulunmaktadır. Falster ve Seeland adalarını birbirine bağlayan köprü olan "Great Belt" köprüsü Avrupa'nın en uzun köprülerinden biridir. Danimarka'da bisiklet ile ulaşım çok yaygındır ve anayolların yanı sıra, özel bisiklet yolları bulunmaktadır.

Toplam 92 adet sivil havaalanına sahip olan Danimarka'da hava trafiğinin en yoğun olduğu alanlar, başta Kopenhag olmak üzere, Aarhus, Aalborg ve Billund havaalanlarıdır. Türk Hava Yolları, Kopenhag'la İstanbul arasında, hem kış, hem de yaz döneminde karşılıklı olarak haftada 7 sefer (her gün) düzenlemektedir. Yaz aylarında ise Kopenhag ile Ankara arasında haftada üç sefer doğrudan uçuş yapılmaktadır. En önemli limanları ise Kopenhag, Aarhus, Esbjerg'dir. Gelişmiş bir raylı ulaşım sistemine sahip olan Danimarka'daki Kopenhag metrosu da dünyanın en iyi metroları arasında gösterilmektedir.

5. Şirket Kuruluşu ve İş Yapma ile ilgili Bilgiler

1. Şirket Türü Seçimi

Danimarka’da, yabancıların şirket kurmaları ile ilgili son derece basit ve hızlı işleyen bir mevzuat bulunmaktadır. Bu ülkede yabancıların ortaklık dışında, “kamu limited şirketi - A/S” ve “özel limited şirketi · ApS” olmak üzere iki şekilde şirket kurma hakları bulunmaktadır. Bunun dışında, genel (basit) ve limited ortaklık şeklinde de şirket kurma imkanı bulunmaktadır. Bunlar içerisinde, ApS’ler Danimarka’da yabancıların kurdukları şirketler arasında çok büyük bir çoğunluğu teşkil etmektedir. Söz konusu şirketler, gerek doğrudan herhangi bir firma ile organik bağı olmadan, gerek ofis, şube şeklinde kurulan şirketleri kapsamaktadır.

2. Şirket Kaydı

Danimarka’daki her şirketin bir CVR (Central Company Register) numarası ile Danish Business Authority’nin (DBA) çevrimiçi kayıt sistemine (<https://indberet.virk.dk/>) kayıtlı olması gerekmektedir. Bu kayıt işleminden 670 DKK ücret alınmaktadır.

Bir şirketin, işe başlamadan en az 8 gün önce resmi olarak kayıt edilmiş olması gerekmektedir. <https://danishbusinessauthority.dk/vat-and-tax>

Şirket kayıtları için, DBA şirkete ait bir “NemID” (bir bireyin internetteki özel ve genel hizmetlere ulaşabilmesi için gereken dijital imzası) (nemid.nu) ile kayıt yaptırılmasını talep etmektedir. Bir NemID alabilmek için de oturma ve çalışma iznine sahip olunması beklenmektedir.

Bu sebeple, bu işlem sürecinde bir avukat veya danışman firma ile çalışılması Danimarka makamlarınca önerilmektedir.

Şirketin kayıt süreci birkaç saat içinde tamamlanabilmektedir. Şirket kaydı için gerekli olan belgeler aşağıdadır:

- 40,000 DKK tutarında işletme sermayesinin Danimarka’daki hesabınıza transferi. Bu tutar, gelecekte herhangi bir zamanda ana firmaya borç olarak transfer edilebilir.
- Şirketin, icra kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin isimlerinin pasaport fotokopilerinin tedarik edilmesi. (şirketin icra ve yönetim kurulu üyeleri Danimarka dışında da ikamet edebilir.)
- Şirketin yapısı ve kuruluş belgeleri
- Ana şirketin yapısının aidiyetinin açık bir tanımı ve belirgin hissesi olan sahiplerinin pasaport fotokopileri.

3. Vergi Kurumu'na Kayıt

Şirketin kaydı sırasında, Danish Business Authority gerekli bilgileri vergi tahsili ve KDV'den sorumlu olan SKAT'a (Danimarka Gümrük ve Vergi Yönetimi) (skat.dk) gönderir.

SKAT; şirketlere vergi, KDV, harç meselelerinde tavsiyelerde bulunmaktadır.

Şirket faaliyete başlamadan en az 8 gün önce DBA'ya kayıt edilmiş olmalıdır.

Şirketin aşağıda belirtilen hususlar için ayrı ayrı kayıt edilmesi gereklidir:

- KDV kaydı: Danimarka'da ürün veya hizmet sağlayan şirketler için (sadece 50,000 DKK'dan daha yüksek gelir elde eden şirketler).
- Sigorta kaydı: KDV'den muaf bir şekilde satış yapan şirketler için.
- Gümrük Harçları: Gümrük vergisine tabi toptan malların üretimini, pazarlamasını veya alımını yurtdışında yapan şirketler için.
- İthalat - ihracat – Avrupa Birliği dışındaki ülkelerde iş yapan şirketler için.
- A-vergisi (gelir kaynağında kesinti) – Şirket çalışanı var ise.

Kurumsal vergilendirme ile ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki linkten ayrıntılı bilgi edinilebilir:

<https://www.skat.dk/skat.aspx?oid=80716&vid=215810&lang=us>

4. İşe Alım Sözleşmeleri

Şirket içi istihdam edilecek çalışanlar için Danimarka yasalarına uygun bir şekilde, var olan sözleşmelerin yeni sözleşmeler ile değiştirilmesi gereklidir.

Bütün işverenlerin zorunlu endüstriyel yaralanma sigortası yapmaları gereklidir. Bu işlem bir gün içinde tamamlanabilmekle ve hiçbir ücret gerektirmemektedir. Söz konusu sigorta, maaşlara işverenin bir katkısı olarak eklenmekte olup, oransal olarak dünyadaki en düşük rakamlar arasındadır (Örneğin; İsveç: maaşın %31.42; Danimarka: yaklaşık olarak 10,000-12,000DKK arasında sabit).

Danimarka işçi piyasasında çalışma şartları da dâhil olarak, işe alımın detaylı bir açıklaması linklerde mevcuttur:

<https://www.workindenmark.dk/Working-in-DK>

<https://investindk.com/our-services/danish-labour-market>

5. Kurumsal Yapının Oluşturulması (İsteğe Bağlı)

Kurumsal yapıyı kurun (isteğe bağlı)

Kurumsal yapınızı kurmanızı çifte vergilendirilmeye maruz kalmanız yerine Danimarka'yı diğer uluslararası şube veya şirketleriniz için bir kâr merkezi olarak kullanmanız için öneriyoruz.

Danimarka kurumsal vergilendirmede oranlarını düşük tutmakla kalmayıp aynı zamanda sizi kar payının yurtdışına transferinde de bir ücrete maruz bırakmıyor. Avukatınız bu noktada size ayrı bir ücret konusunda yardımcı olabilir.

Şirketinizin kurulumu tamamlandığında, aşağıdaki adımlarla eş zamanlı olarak devam edebilirsiniz – Danimarkalı hizmet sağlayıcılarınızla birlikte.

6. Çalışanların Danimarka'ya Transferi

Çalışanın milliyetine bağlı olarak farklı kurallar uygulanabilir:

- Avrupa Birliği vatandaşı olmayan çalışanların, Danimarka'ya gelmeden önce hem oturma hem de çalışma iznine sahip olmaları gerekir.
- Avrupa Birliği vatandaşları Danimarka'da 3 aya kadar izinsiz çalışabilir.
- İskandinav ülkelerinin vatandaşları ise Danimarka'da izinsiz çalışabilir.

Oturma ve çalışma izni başvuruları (her kişi için bir başvuru) işveren ve çalışan tarafından veya direkt olarak Danimarkalı bir avukat tarafından doldurulabilmektedir.

Oturma ve çalışma izinlerini Ödeme Limit Şeması'na (Pay Limit Scheme) uygun olarak alabilmek için, çalışanın aylık en az 35.600 DKK maaş alması gerekmektedir. Ayrıca, çalışanın, çalışma şartlarının ve maaşının belirtildiği yazılı bir iş sözleşmesi veya iş teklifine sahip olması gerekmektedir. Bu çalışma şartları ve ücretler Danimarka standartlarıyla uyuşmalıdır.

Ödeme Limiti Şeması ile ilgili daha fazla bilgi için:

<https://www.nyidanmark.dk/en-GB/Applying/Work/Pay%20limit%20scheme>

Oturma ve çalışma izni başvuruları Ödeme Limiti Şeması'na tabi olan "AR1" formu üzerinden doldurulmalıdır. Ödeme Limiti Şeması'na tabi her başvurunun ücreti 2.990 DKK'dır.

AR1 başvuru formu, biri işverenin doldurduğu bir diğeri de çalışanın doldurduğu iki kısımdan oluşur.

<https://nyidanmark.dk/en-GB>

7. Maaş Bordroları ve Banka Hesaplarının Oluşturulması

Genellikle, Danimarka'da bir şirket kuran yabancı şirketlere vergi beyannameleri dosyalanması, ön muhasebenin ayarlanması, KDV raporlanması, bordrolar vs. şirket tarafından halledileceği için Danimarkalı bir muhasebeci veya denetmen ile iletişime geçmeleri önerilmektedir.

Bir banka hesabı açılması: Kurumsal bir banka hesabı açılabilmesi için gerekli olan “kurumsal banka hesabı açma başvurusu” formu. Herhangi bir Danimarkalı bankada mevcuttur. Form, ana şirketin merkezinin yer aldığı ülkedeki bir bankadan bir referans veya öneri ile Danimarkalı bankaya geri götürülmelidir.

8. Ofis Yeri

Firma kuruluş aşamasında, geçici adres olarak, bir avukatlık firması ile anlaşılması halinde, avukatlık firması adresi geçici adres olarak kullanılabilir.

Danimarka’da ofis kiralanması konusunda, Invest in Denmark, şirket kıstaslarına uygun bir yer bulmanıza yardımcı olmakta ve emlakçıların bir listesini sağlamaktadır. Danimarka’da aylık kiralanabilen ve işletme büyüdükçe bilim parkı gibi ek olarak İşletme Paketi çözümlerine sahip birçok esnek ofis yerleşimini içerir.

9. Faaliyete Geçiş Sonrası

Bir muhasebe şirketi Danimarka’da kurulan şirketin yıllık mali hesaplarını tutabilir. Şirket iki yıl çalışıp aşağıdaki limitlerin 2 tanesini aşmadığı sürece, bir denetlemeye tabi tutulmamaktadır:

1. Bilanço tablosu 4 milyon DKK
2. Net ciro 8 milyon DKK
3. Ortalama tam zamanlı çalışanların mali yıl içerisinde 12 kişiden az olması

Bir mali yıl, prensip olarak belirtilen herhangi bir zamanda başlayabilir, ancak en pratik yol ana şirketin mali yılını takip etmektir – en yaygın başlama tarihleri 1 Ocak veya 1 Temmuz’dur.

Şirket muhasebecisinin, şirket büyüklüğüne ve talebine göre aylık, üç aylık veya altı aylık olarak, vergi dairesine KDV bildirimini yapması gerekmektedir.

Danimarkalı şirket ayrı bir yasal tüzel kişiliktir, bundan dolayı da Danimarka’nın kurumsal vergilendirmesine tabidir. Kurumsal vergi oranı %22’dir.

Kişisel gelir vergisi ise milli vergi, şehir vergisi ve isteğe bağlı kilise vergisinin bir birleşimidir. En düşük vergi oranı yaklaşık %36 ile %52 arasında değişmektedir (kilise vergisi ve iş gücü pazarı katkısı hariç). Belirli ödenek ve kesintilere izin verilmektedir.

- Yabancı ülkede yaşayanlar için vergi kuralı: Belirli şartların sağlanması durumunda, daha düşük bir vergi oranından yararlanma olasılığı mevcuttur. Yabancı araştırmacı ve kalifiye çalışanlar için aylık maaşı en az 66.600 DKK olanlar): 7 yıla kadar %27

10. Şirketinizi Kapatmak veya Küçültmek

Şirketin küçölmeye gitmesi, çalışanları işten çıkarmak için geçerli bir sebeptir, fakat mavi yaka (sendika kuralları uygulanır) ve beyaz yaka (kontrattaki kurallar uygulanır) işçilere farklı kurallar uygulanmaktadır. Ancak Danimarkalı sendikalar genellikle işbirliğine yatkındır.

Danimarkalı bir şirketi kapatmak, bir sonlandırma beyanı ile birlikte (eğer ödenecek bir borç yok ise) bir tasfiye süreci gerektirir. Her iki süreç de bir avukatın yardımını gerektirmektedir.